Întoarcerea

În sfârșit, am ajuns.

Chiar și după atâția ani, își aducea aminte. Ceva din drumul acela în pantă, din felul în care traiectoria mașinii se curba la deal, o percepție a formei și-a mișcării care, deși nu-i mai servise la nimic timp de treizeci de ani, îi rămăsese întipărită în memorie, gata să se trezească la viață odată cu subtila coincidență a mișcării și a drumului înclinat.

— Am ajuns, spuse ea cu voce tare.

A luat-o pe fiica ei de mână și a strâns-o. Însoțitorul lor de pe bancheta din spate începu să se foiască pe scaunul din plastic lucios, eliberat poate de ideea evadării iminente. Ea îi simțea mirosul. Haine ude (ploua), aftershave ieftin și sudoare de om bătrân.

Mașina – o Tatra, după cum i se spusese – trase lângă bordură și se opri. Cineva deschise portiera. Auzi asta, simțind deja aerul schimbării. Picături firave de apă purtate de vânt, cineva deschizând o umbrelă – asemenea pânzei unei corăbii umflate de aer. Își aminti de Viktor pe Zürichsee, crestând valurile cu mica lui șalupă, de copacii negri răsărind din apa și mai neagră în urma fragilei lor ambarcațiuni.

— E ca mersul pe bicicletă, strigase el, conducând șalupa în bătaia vântului și lăsând-o să se încline dinadins. Capeți un simț al echilibrului.

— N-are nimic de-a face cu mersul pe bicicletă, răspunsese ea, cuprinsă de greață.

Ar trebui să fie și Viktor aici. La propriu vorbind, pentru că, într-un fel sau altul, se afla, bineînțeles, aici. Gustul lui, imaginea lui, toate erau păstrate cu sfințenie. Alunecă de-a lungul banchetei către lumina aceea încețoșată dinspre portiera deschisă. O mână o prinse de braț și o ajută să coboare pe trotuar. Picături pe față, un răpăit pe umbrela de deasupra capului. Își îndreptă spatele, simțind lumina din jurul ei, simțind spațiul și silueta joasă a casei din spatele curții. Ar fi trebuit să fie și Viktor aici. Era însă Ottilie, venind din partea stângă.

— E-n regulă, draga mea. Mă descurc și singură.

O mână străină o prinse de cot, dar ea se scutură.

— Ai impresia că nu-mi cunosc propria casă? rosti ea ascuțit, regretându-și imediat cuvintele impulsive și în total dezacord cu faptele.

Nu era casa ei, nu *mai* era casa ei sau cel puțin nu din punct de vedere legal, orice-ar spune Martin. Îi fusese furată, cu toată solemnitatea procedurilor legale, de cel puțin două ori de către două autorități diferite. Din alt punct de vedere, mai neclar definit, încă *era* casa ei. A ei și-a lui Viktor. Viziunea. Și încă le mai purta numele, nu-i așa? Nicio fraudă juridică nu reușise să distrugă asta: *Das Landauer Haus.* Casa Landauer. *Vila Landauer.* Sau cum vreți să-i spuneți. A lor și-a lui Rainer, bineînțeles.

Înainta de-a lungul curții pipăindu-și drumul cu bastonul, iar în urma ei se auzeau pașii păstrând diplomat distanța, asemenea cortegiului care însoțește o văduvă curajoasă la înmormântare.

— Pavajul e la fel, spuse. E remarcabil că a rezistat.

I-a răspuns vocea bărbatului de la biroul de urbanism.

— Doar e o operă de artă, a adăugat el, ca și când operele de artă ar rezista din necesitate, când, de fapt, de cele mai multe ori, nu e cazul.

Un foc aici, o infiltrație în perete dincolo, o bombă întâmplătoare, simpla neglijență.

— Vedeți maniera în care Von Abt a încadrat priveliștea castelului, spuse el, după care amuți, rușinat de propria lipsă de tact.

— Îmi amintesc perfect, îl asigură ea.

Ceea ce era adevărat, își amintea exact: spațiul dintre casa principală și dependințele servitorilor, apartamentul lui Laník, încadrând dealul din cealaltă parte a orașului.

— Viitorul încadrează trecutul, spusese Rainer.

Vedea totul cu singurul ochi care-i mai rămăsese, ochiul minții, totul atât de clișeizat, dar și de viu, de real, proiectat în încâlcita masă gelatinoasă a creierului, astfel încât să-i redea o imagine aproape la fel de reală ca și când ar fi văzut-o cu adevărat: dealul împădurit – cetatea Špilas – și catedrala cu umerii ei gârboviți și cu turlele negre, ca niște ace hipodermice, cum spunea Rainer.

Merse mai departe. Pe măsură ce se apropia, silueta casei se decupa în lumină. Undeva era un stâlp ce susținea acoperișul în consolă. Și-i amintea pe copii legănându-se pe el și pe Liba spunându-le să înceteze. Întinse bastonul și pipăi stâlpul ca să se asigure, să se localizeze în spațiul deschis al curții și să se bucure de respirația tăiată a bărbatului din dreapta ei, care îi spusese cât de uimit fusese de felul în care se orienta. Dar bineînțeles că se orienta. Știa exact cum să meargă de-a lungul peretelui de sticlă curbat și să descopere, ascunsă în spatele lui, ușa de la intrare.

— O fotografie, se auzi o voce.

Mica procesiune fu întreruptă. În jurul ei, forfotă și mișcări, siluete masculine, greoaie.

— Unde ești, Ottilie?

— Sunt aici, Maminka.

— Zâmbiți, vă rog, spuse vocea și imediat se declanșă o lumină strălucitoare, ca un fulger scurt din spatele unui nor lăptos și egal, atotcuprinzător.

Apoi grupul se risipi și mâinile începură să o îndrume înapoi spre casă, în timp ce ușa de la intrare se deschise și cineva o invită înăuntru – „Pe-aici, pe-aici“ – prin liniștea blândă și atât de cunoscută a antreului. Un strat tăcut de ceață de jur-împrejurul ei, lumina opalescentă, singura pe care avea s-o mai vadă vreodată, cea care devenise văzul ei universal.

— Lumina, spusese Rainer arătându-i geamurile de culoarea laptelui, lumina blândă a detașării și a rațiunii. Viitorul. Senzorialitate pură. Atingeri.

Era conștientă de ceilalți – de forme, de prezențe – care se strânseseră în urma ei. Ușa se închise. Treizeci de ani. O generație. Cunoștea pereții din jur, ramele din lemn de trandafir din fața ei, scările din stânga, coborând spre camera de zi. Sunetele, simplele șoapte pe care le auzea îi dădeau proporțiile spațiului. Întinse mâna stângă și găsi balustrada care străjuia scările. Oamenii vorbeau – arhitectul lăuda și exclama întruna –, dar ea refuza să asculte. Fără niciun ajutor, ajunse în capătul scărilor și păși atentă pe trepte, cunoscând fiecare mișcare, invocându-le din memorie, asemenea cuiva care poate cânta la pian fără să se uite la claviatură, amintindu-și o melodie pe care o cântase ultima oară cu mulți ani în urmă. Douăsprezece trepte până la curbă, cotim, încă nouă trepte și încăperea se deschise, vizibilă chiar și în întunericul minții. Etajul inferior al casei. Încăperea de Sticlă, *der Glasraum*.

— Ah!

De undeva din adâncul ei ieși un suspin slab, organic, aproape sexual. Simțea volumetria ca și când ar fi avut consistență fizică, ca și când și-ar fi cufundat chipul în ea. Spațiul devenit manifest. Simțea lumina pătrunzând prin întinderea de sticlă mată care alcătuia peretele sudic, mirosul lemnului de Macassar, îi simțea pe cei rămași în picioare între peretele de sticlă și cel de onix, între tavanul alb și simplu și podeaua alb-ivorie, oameni pe care-i cunoștea și oameni pe care nu-i cunoștea. Și pe copii, bineînțeles, care alergau spre ea pe covoare, pe Viktor, ridicându-și privirea din fotoliul unde-și citea ziarul, pe fratele ei, deși el nu văzuse niciodată acest loc, pe prietenii ei, pe părinți, erau cu toții acolo.

— Vă simțiți bine, Frau Landauer?

— Destul de bine, mulțumesc. Doar că... spune, căutând cuvântul potrivit... tablourile.

— Tablourile, Frau Landauer? Aici nu erau tablouri. Niciodată n-au fost, cel puțin în camera aceasta.

Ea știa asta.

— Din mintea mea.

— Desigur, desigur. Trebuie să fie foarte multe.

Foarte multe. De exemplu, atunci când se făcea întuneric și Viktor trăgea storurile, astfel încât ferestrele deveneau oglinzi în care întreaga încăpere se duplica, scaunele, masa, peretele de onix, toate oglindindu-se în noapte. Și reflexia imaginii lui, plimbându-se de colo-colo, suspendat deasupra peluzei care devenise la rândul ei fantomatică și imaterială. Refracția zilei devenea reflexia nopții. Asta o spusese chiar Rainer. Ba folosise chiar cuvintele englezești, pentru eufonie. Eufonia era o calitate pe care o aprecia foarte mult: *der Wohlklang*.

Zăpadă. De ce s-o fi gândind la zăpadă? Neobișnuita baie de lumină, lumina cerului reflectată de peluza albită, pentru a ilumina tavanul așa cum soarele filtrat ilumina podeaua. Lumina devine substanță, una lăptoasă, catifelată și transparentă. Păsările ciugulind pline de speranță gheața și Viktor apăsând butonul care cobora ferestrele la subsol, asemenea unor amintiri care pier.

— O să-nghețăm!

— Termină cu prostiile.

Glisarea lină a geamurilor, ca și când ar fi șters bariera dintre realitate și ficțiune, lumea artificială a camerei de zi și realitatea palpabilă a zăpezii și-a vegetației. Există un moment de pauză, în care cele două atmosfere, deși fragile, rămân distincte, iar căldura de dinăuntru tremură ca o gelatină în fața peretelui de frig de afară. Acest echilibru temporar se prăbușește, iar iarna dă buzna ca un suspin înghețat, disipând, cel mai probabil, în lumea de afară, aerul atent construit și atent încălzit dinăuntru.

Cineva se apropia de ea. Simțea forma, o și vedea de altfel, percepându-i nucleul de umbră în bătaia luminii. Știa. Ce să fi fost oare? Simțul mișcării, acea mișcare anume, felul în care-și

legăna șoldurile când pășea? Se prea poate chiar mirosul ei. Sau sunetul respirației. Într-un fel sau altul, o recunoștea. I-a rostit numele înainte să deschidă cineva gura, spunându-l mai degrabă afirmativ decât interogativ.

— Hana.

— Liesi! Dumnezeule, chiar m-ai recunoscut! Cum e posibil?

— Anumite lucruri nu se uită. Doar se depozitează undeva.

Se simți îmbrățișată, un obraz fin pe obrazul ei. Lacrimi? Poate că erau lacrimi.
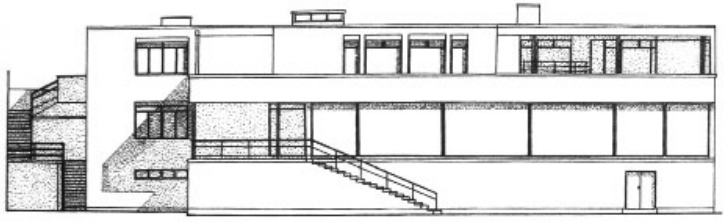
1